

OOSTVLAAMSCHE ZANTEN.

Mededeelingen van den Bond van Oostvlaamsche Folkloristen,
Maatschappij zonder winstbejag.

TWEEMAANDELIJKSCH TIJDSCHRIFT.

De leden ontvangen de
mededeelingen gratis
Jaarlijksche bijdrage
voor het lidmaatschap :
15 frank.

Redaktie : F. Van Es, Brabantstr.
25, Aalst.

Postcheckrekening 2043,98

P. Luyckx, Gent.

Prijs per n^o : 3 fr.

Abonnementprijs
buitenland : 4 belg. s.

Oost-Vlaandersche Bijnamen, Spot- en Schimpnamen.

De Geschiedenis leert ons, dat bij alle oude en minder beschaafde volkeren, de persoonsnamen afgeleid zijn van een eigenschap van den genoemde.

De Germanen gaven hun voorkeur voor de keus van persoonsnamen aan sterke dieren, bijzondere volksbezigheden en verrassende natuurverschijnselen.

In de 12de en 13de eeuw kregen de edelen een familienaam, ontleend aan den naam van 't kasteel dat zij bewoonden en het is maar in de 16de eeuw, dat de familienamen bij de burgerklas vast werden ingevoerd. Vele van die namen werden ontleend aan de geboorteplaats van den persoon, of aan dezès lichamelijke of zedelijke eigenschappen, of ook wel aan zijn maatschappelijk bedrijf.

De familienamen zijn dus over het algemeen geen abstracte opgaven van geleerden, of daartoe aangestelde officieele ambtenaars; het volk, met zijn vindingrijken geest, heeft ze aanschouwelijk aangepast aan den persoon, die er behoefte aan had, met de verf en de kleur van iets uit eigen leven. Zoo zien we nog steeds eigennamen ontstaan van vondelingen, door het volk heel typisch uitgedacht; o. a. *Van den Gracht, Metdepenningen, Tienpundt, Van den Dorpel,*

Naast zijn familienaam krijgt de Vlaamsche volksman er vaak nog een bijnaam bij; ofwel omdat de familienaam te stroef en te vreemd in de ooren klinkt; ofwel, uit leedvermaak, waarin de gebreken of andere triviale eigenschappen van den persoon aanschouwelijk worden voorgesteld. Zelden gebeurt het, dat iemand een veredelenden bijnaam van zijn bekenden krijgt, die de goede eigenschappen van den persoon aangeeft.

Wel spreekt de Geschiedenis van een Filips de Goede, een Karel Martel, een Karel de Stoute enz..., maar dat zijn niets anders dan vleinamen, uitgedacht om de nagedachtenis van soms zeer tyrannische vorsten in schitterend daglicht te stellen.

De bijnamen, meest geënt op spot en schimp, zijn zeer verspreid onder ons Vlaamsche volk. Men zou ze kunnen onderverdeelen in *boerenbijnamen*, *werkliedenbijnamen* en *burgersbijnamen*.

In dit opstel zullen wij ons bepalen bij *werkliedenbijnamen*, omdat ze in overwegend getal voorkomen en vele er van ook kunnen toegepast worden op de twee andere categorieën.

Wij verplaatsen ons naar de gemeente Steendorp, een Oost-Vlaamsche agglomeratie van steenbakkerswerklieden aan de Schelde, waar gedurende onze jeugd, bijna iedereen gebrandmerkt was met een bijnaam, die zoo natuurlijk klonk, dat hij voor niemand aanstoot gaf. Steendorp was te dien tijde nog een ver afgelegen gehucht van de moeder-gemeente Bazel. De eerste school was er, nog maar nauwelijks geopend, zoodat het getal ongeletterden er légio was. En hoe ongelooflijk het ook moge voorkomen, ettelijke oude werklieden waren hun familienaam vergeten en noemden zich zelf met hun bijnaam.

De uitbaters der steenbakkerijen, alhoewel kunnende lezen en schrijven, hadden van de beschaving ook nog veel te leeren; zij noemden hun eigen vrouw: *wijf*, en hun werklieden waren *gelaagkladden*.

Het steile pad, dat de leemkruiers moesten beklimmen, werd — om heel typisch het doodende werk aan te duiden — *klootweg* genoemd en de wagen, waarop de klei werd vervoerd, *klootwagen*.

Het onderwijs, de wetten op den arbeid en de mechaniek hebben er nu wel hun weldadigen invloed laten gevoelen, maar de bijnamen onder de werkersbevolking zijn er zoodanig blijven voortwoekeren, dat de spotters der naburige gemeenten er zelfs een schimpliedje hebben op gemaakt.

Met de gegevens aan de hand over den oorsprong dier bijnamen, ons medegedeeld door de aanbelangende werklieden, geven we er hier een overzicht van, ingedeeld in : 1. namen van lichaamsgebreken, 2. vogelen- en andere dieren, 3. namen van dignitarissen, 4. bedrijfsnamen.

A. — *Spotnamen van lichaamsgebreken :*

De Mottige, (door de pokken geschonden).

De Spons, (een variante van de *Mottige*).

De Neus, (voor hem wiens neus abnormaal lang is).

Beetjencus, (het omgekeerde van de *Neus*).

De Scheele, (wiens oogen ongelijk uit-zien).

De Zwaan, (doelend op abnormaal langen hals).

De Krop, (voor uitspringenden ademsappel).

De Blaaskop, (wiens hoofd breed uitgezet is).

De Klets, (voor een kaalhoofd).

De Kalot, (voor een pruik op het hoofd).

De Zwadder, (doelend op den dikken hangbuik).

De Lat, (doelend op zeer dun lijf).

De Moellepoep, (voor zijn breed achterwerk).

De Scheeve, (voor ongelijke schouders).

De Breede, (wiens lijf breed is uitgezet).

De Beroeste, (wiens gelaat steeds vuil en zwart is).

De Kurk, (voor zijn dwergachtige gestalte).

De Lange, (het omgekeerde van de *Kurk*).

De Springer, (voor een teendanser). Enz. enz.

Het zonderlingste bij het voortbestaan van die bijnamen is, dat dikwijls de kinderen vaders spotnaam overerven met toevoeging van hun voornaam. Zoo b. v. hoort men er spreken van *Rikske Van den Mottige*, *Tistje Van den Neus*, *Jefke Van de Kalot*, *Peerke Van den Zwadder*, enz. In sommige gevallen gaat de bijnaam nog over naar de kleinkinderen, b. v. *Jan - van Jefke - van de Kalot*, *Sis - van Peerke - van de Zwadder*, enz.

B. — *Vogelen- en andere diereennamen.*

De Sijs, (voor den sijsjesvanger). Een vertakte werkersfamilie, waarvan al de leden den bijnaam *Sijs* dragen : *Mie de Sijs*, *Jan de Sijs*, *Blondine de Sijs*, enz. Een uitgeweken kleinzoon van *de Sijs*, heeft zelfs, niet beter wetende, *De Sijs* voor zijn familienaam bij den Burgerlijken stand, in de gemeente die hij ging bewonen, opgegeven.

De Koekoek, (die 't volk 's avonds bedroog met het geroep van dien vogel na te bootsen).

De Duif, (die op 't werk altijd sprak van 't duivensport). Al zijn afstammelingen worden " *De Duif* „ genoemd.

De Puit, (voor een kikvorschenslager).

Peer Aal, (van een vischverkooper). Zijn zoon noemt zich zelf altijd " *Fons van Peeraal* „ ; niemand in de gemeente kent zijn familienaam.

De Heiring, (van een haringverkooper). Nog een groote familie, waarvan al de leden den bijnaam " *De Heiring* „ dragen, alhoewel de voorvader, die den spotnaam verwierf, lang dood is.

De Zwalm, (van een uitboorder van oeverzwalmen).

Den Bot, (van een smulpaap van botjes).

De vreemde Vogel, (waarvan de oorsprong ons onbekend is)

De Geit, (wiens gelaat met baardje veel van een geit had ; hiervan werden afgeleid *Ba.* (Barbara) *Geit*, *Sis van Ba Geit*, enz.

De Hazenstroppe, (van een wildstroppe) waarvan is voortgekomen *Jeske den Hazenstroppe*, *Mie van Jeske den Hazenstroppe*, enz.

Het was genoeg, dat een vindingrijke spotter een bijnaam voor 'n werkgezel had uitgevonden, omdat de naam dadelijk burgerrecht verkreeg en tot het derde geslacht bleef overgaan.

C. — *Namen van dignitarissen.*

Daar de steenbakkerswerklieden van Steendorp (meest genoemd " *Het Gelaag* „), ongeletterd waren en zelden hun dorp verlieten, tenzij om in een aangrenzende gemeente te

gaan kermessen, hadden zij maar een vaag begrip over de beteekenis der woorden : keizer, koning, minister en toch pasten zij de namen van zulke dignitarissen toe op sommigen van hun werkgezellen, wier gelaatsvorm min of meer overeenstemde met den hoog geplaatsten persoon, wiens portret zij ergens hadden gezien.

Dusdanige gelijkenis gaf aanleiding tot den bijnaam "*De Paus*", voor een kleideler die blootsvoets het deeg kneedde. De Paus was ook een duivenmelker en zijn dochtertje, een karreellegster noemde men nooit anders dan "*Mieke van den Paus* ..

De Koning was een karreelvormer, die, om zijn edelen bijnaam eer aan te doen, zich alle Zondagen een stuk in den kraag dronk, zoodat het onder de steenbakkers spreekwoordelijk werd " dat niemand kon drinken gelijk de koning ..

De Prins was een kolendrager, gekend om zijn lust naar muizenvleesch. Wie een muis had gevangen, droeg die naar den Prins, die er een lekker wildbraad van bakte. De Prins was getrouwd met... ja, dien bijnaam durf ik niet neerpennen om de lezers niet te ergeren, al vindt de bevolking van Steendorp er geen graten in. 't Was in alle geval geen prinselijke naam.

De Minister was een sterk gespierde leemkruier, die heel wat zwaarder werk verrichtte dan zijn naamgenooten in het Parlement.

Opmerkelijk is het, dat de vrouwen bij hun voornaam werden genoemd met bijvoeging van den bijnaam hunner mans: b. v. *Siska van den Paus*, *Treze van den Koning*, enz. Doch er waren ook vrouwen, die een bijzonderen bijnaam droegen, o. a. *Fotter*, *Trees Platteboon*, *de Turko*, *Mie Gendarm*, *Fieke de Warrel*, *Mieke de Koet*, enz.

D. — *Bedrijfsbijnamen.*

Zoo diep waren de bijnamen bij de bevolking van Steendorp ingedrongen, dat zij, die in het dorp, een bedrijf, stiel of ambacht uitoefenden, buiten de steenbakkerij, door niemand zelfs niet door hun naaste geburen, met hun familienaam waren bekend.

Zij werden genoemd, naar hun bezigheid. Zoo had men *Pol de Tinnegieter*, die lepels en vorken vertinde; *Daan de Verver*, die verf verkocht en ook als verver van huismeubelen uitging (geverfde huisgevels bestonden er niet); *Stieneke Peerdevleesch*, een paardenslachter; *Jef de Raap*, om te betee-kenen, dat hij een boerenarbeider was; *Mieke Floer*, die kleerstoffen verkocht; de metser, die herberg hield, werd genoemd naar een zeker bier dat hij verkocht " *Kavès* „. Al zijn afstammelingen zijn dan ook " *Kavèssen* „ gebleven; *Jan de Mandenmaker*, die rieten manden vlocht voor de steenbakke-rijen; *Janneke de Wever*, een gebochelde(linnewever; *Trezeke de schoenmaker*, die haar bijnaam had overgeërfd van haar grootvader, een schoenmaker en die in haar winkeltje van snuif en tabak school hield en bij wie ik, als kleine jongen in 't † A B. mijn letters heb geleerd.

Al de neringdoende menschen deden hun aankopen door tusschenkomst van een beurtschipper op Antwerpen, die alles aan huis bestelde, zoodat niemand in rechtstreek-sche verbinding kwam met de groothandelaars; briefwisse-ling moest er dus niet gehouden worden, en gebeurde het al eens, dat een dorpling een brief van bekenden of bloed-verwanten uit een andere plaats ontving, dan werd hij op 't adres aangewezen met zijn bijnaam, wat geen moeilijkheid opleverde voor den brievendrager, die meer last zou gehad hebben met den familienaam dan met den bijnaam van den belanghebbende.

Ettelijke gelaagwerkers (steenbakkerswerklieden) wer-den ook met een bijnaam bedeed, naar het werk, dat zij verrichtten en in dees geval werd die bijnaam voorafgegaan door den voornaam van den aanbelangden persoon, om hem te onderscheiden van soortgelijke werkgezellen van andere steenbakkerijen.

Zei men *Peer de gammer*, dan wist iedereen wie bedoelde persoon was en op welk gelaag, (steenbakkerij) hij de gevormde karreelen onder de loodsen gamde (te drogen op elkaar rijde).

Sis de afslager, was de man, die de karreelen in den oven van een bepaalde steenbakkerij stapelde.

Mie de oprijster, was de vrouw, die de gedroogde karreelen naar den oven voerde. (Dit werk werd altijd door vrouwen gedaan).

Pietje de afdrager, was het kleine jongetje dat de gevormde karreelen op de *plets* (droogplaats) neerlegde.

Tiste de uitzetter, voerde de gebakken karreelen uit den oven naar de kade.

Moest iemand naar Francis Van Strydonck hebben gevraagd b. v., geen mensch zou den man hebben kunnen aanwijzen; maar met *Sis de afslager* kwam men onmiddellijk te recht.

Het is begrijpelijk, dat er met al die bijnamen, in zake processen, soms koddige tooneelen ontstonden. Zoo was er een brave vrouw, die men alleen kende met haar bijnaam "*Mie de Walin* „. Nu gebeurde het, dat een dievenbende, die den omtrek onveilig maakte, werd gevangen genomen. In het onderzoek verklikte een der dieven, de nog in vrijheid loopende leden der bende, waartusschen een *Mie de Walin*. Haar naamgenoot "*Mie de Walin* „ van Steendorp werd aangehouden en opgesloten en daar 't menschke haar eigen familienaam was vergeten, kostte het veel moeite om de echte "*Marie de Walin* „ lid van de dievenbende te ontdekken.

Wij zouden de reeks bij- en spotnamen uit de steenbakkersagglomeratie van Steendorp, die bij het opkomende geslacht gevoelig verminderen, tot een boekdeel kunnen vermeerderen, maar ons doel is alleen geweest, een greep uit den hoop te nemen, om aan te toonen, hoe aanschouwelijk en kernachtig ons Vlaamsche werkersvolk met een enkel woord de persoonsbeschrijving van zijn bekenden evenmensch weet te geven, alsof er in hem een karikaturist verborgen is, noch door geleerdheid, noch door speciale opleiding aangeleerd. En deze eigenaardige eigenschap, zoo oud als er menschen zijn, behoort, naar ons inzien, wel degelijk tot de Folklore van ons Ras.

Memorie Boeck van Lambertus de Greeff.

Scholtus en Schepen dor gemoonte Brouckom.

(Onuitgegeven Fragmenten) (1).

I. Van zaijen, planten en laboreeren.

Zaeijt en plant met de nieuwe maen bijzonderlijk als se boven de aerde is, in de maenden van Maert, April, Meij, September en October, en siet oock altijt gelijk ick doen met Taurus, Virgo oft Capricornus, want 't sijn de bequaemste tijden van 't jaer. Siet oock wel toe, dat gij niet en zaeijt als 't eclipse is, want dat zaet versterft.

Siet wel toe van geen geel erten te zaeijen als 't bijs is, oft om beter te seggen als den wint van den ooghten komt, want sij en souden niet murf koken.

Ik hebbe de mijn den 8ⁿ Meij gezaeijt als 't capricornus was, ik hebbe mijnen bouquet gezaeijt den 28ⁿ Meij omdat het Virgo was. Men moet in 't ersten van den Meij beginnen haver, gerst, etc. te zaijen. Alhoewel dat 't droog is oft nat, men moet zaeijen als den tijdt daer is en vroeg zaeijen. Gaet daer mede door en soo haest den zaeijtijt is gedaen moet men sijnen rooden zaet zaeijen, etc.

Op 't leste van April moet men vroegen kemp zaeijen en omtrent St Margariet broock groen voor de koeijen en stoppel groen. Soo haest 't coren van 't landt is en soo haest den zaeijtijt gedaen is, moet men broock ackeren en St-Jan moet sij al geackert sijn.

Den winterzaet moet gezaeijt worden tusschen de twee livrouw dagen soo haest den ooght gedaen is, te weten soo haest Maria Hemelvaert gepassert is.

De wintergerst zaeijt men soo haest men gaet koren zaeijen dags oft twee dagen te vooren en in den winter meesten maer met licht meest oft stroeij.

De spelte zaeijt men just voor den zaeijtijt omtrent gelijk de wintergeerst, dan is sij goedt om de lammeren daer op te gaen.

Onze tarwe moet men zaeijen op den selven dagh dat Kerstdagh komt gelijk op St-Firminusdagh, gij moet in den almanach zien, etc. dan sal sij geen quade aeren krijgen.

Men moet wel meesten en goedt door den grondt ackeren en heel wel eegen liever twee keren te veel als eenen keer te weijnig. Gelijk als wilde claver landt moet drij vooren hebben eerst plat om ackeren, voor den ooght dan wel eegen, dan meesten oft wel op de zaeijvoor, dan weerom ackeren voor ooghtvoor, dan in den zaeijtijt zaeijvooren.

De winterkrucken moet men zaeijen in 't ersten van den zaeijtijt en oock in 't leeste in de broock en op den kop meesten en oock in den aert.

De voering voor perden en schaepen zaeijt oock nog wel geerne vroeg op tijdt en oock mastraen voor de perden groen te eten en oock nog wel geel erten voor de koeijen groen te geven.

Ik hebbe oock noch hooren seggen dat men moet altijd sijne tarwe sayen op eenen vrijdagh om gene quade oft swaerte aeren te hebben.

Men moet oock wel toesien, als men terwe gesaeijt heeft en als die groot wort, kort bij de hagen staet oft ievers anders, alwaer veel mussen komen. Want sij ul. veele schade souden doen, soo weet ik ul. hier remedie voor.

Gaet op ul. landt oft op u terwe plack te weten op de vier hoecken en nemt een klijn gewejt palmken en maekt een gat in de aerde en giet daer een druppel oft twee gewijt water in dat kuylken en steekt dat palmken daer in en bidt daer vijf vader onzen en vijf weest gegroeten en doet dat op alle vier hoecken en oock in 't midden van u landt en oock hebbe ik nog hooren seggen, dat men niet en hoeft te doen als de litanie van Onse Lieve Vrouwe te seggen met door 't landt te gaen, welck oock heel goedt is voor den worm daer onse Heere ons wilt van bewaeren.

Nog een ander voor den worm :

Gaet 's morgens vroeg op u landt nuchter eer de son op is gestaen en segt op ul. landt dit gebedeke als volgt : Job lag in den beginne en de wormen die aten hem. Jesus seijde : " Job wat maekt gij hier ? „

— “ O Heere, de wormen die eeten mij .. Jesus seijde :
“ Job staet op en gaet wegh, die wormen sijn al doodt, soo
moeten sij oock al doodt sijn, die in desc aerde sijn op dat
sij geen koren oft vrugten der aerde meer bederven .. Alsdan
maect een teeken des h. crujs, bidt 5 paternoster en vijf ave
maria op ider hoek van 't landt en oock over en langs gaende
vijf vader ons en ave Maria. Amen.

Lambertus de Greeff.

Jonckman in Brouckom, Scholtus en schepen in 't selve. (1782)

Jules Frère.

(1) Het hs. waarvan 't eerste deel 140 en 't tweede 117 blz. pro-patria formaat
beslaat, is thans in ons bezit. Het bevat een schat van folkloristische gegevens. Wij
hebben gemeend, dat het best was den tekst over te schrijven zooals hij is en zonder
commentaar. (J. F.)

(2) Alhoewel dit handschrift door een Limburger opgesteld is, hebben wij
gemeend, dat het paste de fragmenten, meegeleed door den hr Frère, in dit tijdschrift
op te nemen, daar de landbouwgebruiken in Oost-Vlaanderen bijna dezelfde waren als
in Limburg. Daarbij deze fragmenten bevatten uitstekend studiemateriaal. (Redactie)

Christelyk en stichtbaer Liedeken van het natuerlyk Kaertenspel.

*Betreffende het lied van dien naam, dat verschenen is in
Oostvl. Zanten (V jg. 1930, blz. 98-104), ontvingen wij
van den h^r Em. Van Heurck, den bekenden Antwerpschen
folklorist, de volgende belangwekkende mededeeling :*

Het lied “ Christelyk en Stichtbaer Liedeken van het
natuerlyk Kaertenspel „ herdrukt in uw tijdschrift, is een
bekend straatlied, dagteekenende van het begin der XIXe
eeuw. Het is onder meer verschenen te Antwerpen bij Jos.
Thys (N° 1) en te Gent bij Leander Van Paemel (N° 34 en
80). Waarschijnlijk zal uw druk verschenen zijn bij Isabella
Van Paemel, die haar vader opvolgde, en dagteekenen van
de jaren 1860-1870.

Jos. Thys, te St. Amands geboren in 1784, drukte te
Antwerpen op de Vlasmerkt, *In de Pauw*, en stierf er in 1854.
Leander Van Paemel stierf te Gent den 25 Mei 1846, in den
ouderdom van 68 jaar en 9 maanden. Zooals Thys heeft hij

vele volksboeken en liederen uitgegeven. Zijn dochter Isabella-Carolina te Gent geboren in 1807, volgde haar vader op en drukte tot 1870 onder haar naam en tot 1880 onder dien van haar man Pieter De Ceuninck.

Het gedicht van mijn exemplaar (1), uitgegeven door J. Thys, zal wel de oorspronkelijke versie zijn en verschilt weinig met degene, die gij komt uit te geven, behalve dat het mijn uw laatste stroof niet bevat.

De E. H. Jan Bols, in zijn *100 Oude Vlaamsche Liederen*, Namen, 1897, bl. 109-116), geeft er een variante van, waarvan wij de eerste stroof overschrijven :

*Een Duitsch soldaat g'heel sterk en kloek
Kwam in de kerk zonder verduiken
In plaats van eenen kerke-boek
Een gansch spel kaarten te gebruiken.
Maar dit kwam te mishagen
Aan de overheden, want
Men zag hem overdragen
Al gauw van zijn serjant.
Ja, tot bij den majoor :
En hij werd dan geroepen,
Men sprak hem aan, men sprak hem aan,
Van dat zoo stout en vreemd bestaan.*

Gezongen te Aarschot en te Alseberg.

De wijs van ons lied (Thys en Van Paemel) komt voor bij Lootens en Feys (*Chants populaires flamands*, Brugge, 1879, bl. 193-194):

*Moet ik noch lang, op schildwacht staan
Met mijn herte vol van rouwe,
Altijd gereed om weg te gaan,
Schier verleven van de kouwe,
Met 't herte vol van zuchten
En doorsteken mijn gemoed ?
Het minste doet mij zuchten,
Om mijn allerliefste zoet.
Ik weet dat zij langt naar mijn wederkomste,
En zij zal worden als desperaat,
Als zij zal hooren dat ik ben soldaat.*

Het thema van het straatlied, gewoonlijk in prozavorm, is ook bekend in het Walenland, als vertelsel (Cf. *Wallonia*, Luik, 111 (1905), bl. 53-56). Het is ook verspreid in het buitenland, Prof. Dr J. Bolte heeft er een hoogst interessante studie aan gewijd in het *Zeitschrift des Vereins für Volkskunde*, (XI (1901), blz. 376-406 en XIII (1903), bl. 84-88) waarin wij vernemen dat het thema bestaat in Duitschland, Frankrijk, Engeland, Denemarken, Zweden, Oostenrijk, Spanje, Portugal, Italië en IJsland.

In Frankrijk is het vertelsel uitgegeven onder meer met den titel *Histoire du jeu de cartes du grenadier Richard, ou explication du jeu de cinquante deux cartes, en forme de livre de prières, par Hadin, employé au ministère des finances* (Parijs, 1811). Indien in het Vlaamsch straatlied de geestige soldaat van zijnen majoor slechts eenige penningen ter belooning ontvangt, in het Fransch verhaal, integendeel, wordt hij tot drie maanden cachot veroordeeld, maar zoodra hij zijn straf gedaan heeft wordt hij tot onder-luitenant benoemd als erkenning van de schranderheid, welke hij getoond had in zijn pleidooi.

In het rijk geïllustreerd werk van H. R. d'Allemagne, *Les cartes à jouer du XIVe au XXe siècle* (Parijs, I, 1906, bl. 487), vindt men een prent voorstellende den soldaat Richard aanhoorende de mis met een open kaartspel in de twee handen. Men treft ze ook aan in bovenvermelde studie van Bolte (1903, bl. 85).

J. m. Van Heurck.

---

(1) Liedeken van het Christelyk Kuckte (sic)-Spel of den uytleg van het natuerlyk Piquet-spol.

Volkshumor.

Lijst der reeds aangeteekende en verzamelde Spotgezegden
en -rijmpjes op Oostvlaamsche Gemeenten. (1)

98. STRIJPEN : a) "*Te Strijpen es 't alderbest* „
Zie Oudenhoven (St. Gooriks).
- b) "*'n Stemme gelijk die van den paster van Strijpen ..*
Een zeer zware stem. Men vertelt, dat er te Strijpen
een pastoor was, die zoo luid kon zingen, dat de
beelden van de heiligen naar beneden daverden.
Teirlinck (III, 380).
- c) "*Strijpensche brakken*
Luize' mee zakken,
Vleud' mee hoopen,
Ze komen ze nor Zollegem verkoopen ! ..
(Te Sottegem). Teirlinck (III, 380).
99. TEMSCHE (*Temst* in de volkstaal).
"*Het gaat veuruit gelijk 't muztek van Temst, daar is*
een sluitje bijgekomen ..
(Wordt te St. Niklaas gezegd, wanneer eenige
verbetering komt in een slechte zaak). Joos (blz.
647), De Raedt.
100. UITBERGEN : a) *Uitbergsche brakken,*
Luizen met zakken,
Vlooiën met hoopen,
Om te verkoopen,
Waar ze gansch Uitbergen mee rondloopen. ..
(Kinderrijmpje te Wichelen). De Cock en Teir-
linck (VIII, 137).
- b) "*Uitbergen is een van de vier uitersten ..*
Teirlinck (III, 381) Zie Serskamp, Impe en
Wanzele.
101. VERREBROEK :
"*'k Ben van den nacht naar Verrebroek gewist,*
En 'k heb er tegen Flip zijn billen gepist ..

(Te St. Gillis-Waas. Flip beteekent hier het standbeeld van Filip Verheyen. Zie Lijst der Spotnamen Ovl. Z. III, blz. 101) Verbraeken (Volkskunde).

102. **VIANE** : " *Van Vidne,*
Waar ze strontpikken met den hône „ (haan)
 (In de omliggende gemeenten. Die van Viane zijn immers *strontpikkers*). De Raadt.
103. **VLASSEN BROEK** : " *Vlassenbroek,*
Zeven huizen en een verkenskot ! „
 (Vlassenbroek, alhoewel slechts een gehucht van Baasrode, is nochtans een bekende bedevaartplaats tegen ratten en muizen). Uit den volksmond.
104. **VRACENE** : a) *Vracencer,*
Galverteer,
Opgeblazen toovereer „.
 (Te St. Gillis-Waas) Verbraeken (Volkskunde).
 b) " *Hij komt van Vracene „.*
 (Wordt in het Waasland gezegd van een gebochelde. De Vracenaars worden spottenderwijze behalve *toovereers* ook *bulten* genoemd. Naar men beweert moet vroeger het aantal mismaaakte personen, vooral bultenaars aldaar groot geweest zijn). J. Cornelissen (Volkshumor, II, blz 155).
105. **VREKKEM** (Ursel) : " *Van Vrekken komen „*
 (Gierig zijn, woordspelling). Volkskunde, VI, 100.
106. **WAASLAND** : *Aas, aas,*
In 't Land van Waas,
Wor dan de maiskies loopen
Mee vorte kaas te koop en ! „
 (Kaartspelrijm). Teirlinck (III, 382). Zie ook het artikel van A. Gittée over het kaartspel : *Boer, boer, houtenen Bak !* (Volkskunde, I, 258), waarin wij ook de volgende variante vinden :

" *Aas, aas!*
Uit 't Land van Waas,
Waar dan de boeren loopen
Om vorle kaas te koopen ..

(Te Gentbrugge).

Joos (Idioticon, blz 564) geeft op ad. voc. *rulleren*,
 soort van kaartspel, als men een aas blikk :

" *Aas, aas,*
Permenaas,
In het Land van Waas,
Eten de boeren vellen kaas ..

Wordt voortgezet.

(1) Zie IV jg. blz 21, 42, 59, 75, V jg. blz 10, 74, 105.

Is. Teirlinck-hulde.

Uit den omzendbrief van het Inrichtingskomiteit der
 Is. Teirlinck-hulde nemen wij het volgende over :

" Den 2ⁿ Januari 1931 treedt de kloeke werker Isidoor
 Teirlinck zijn 81^e jaar in. Deze heuglijke gebeurtenis kon
 niet onopgemerkt voorbijgaan. Vrienden en bewonderaars
 hebben dan ook besloten, bij deze gelegenheid eene hulde-
 betooging op touw te zetten, ter eere van den ouderdome-
 deken onzer Vlaamsche letterkundigen, folkloristen en dialecto-
 logen. Onder meer wordt hem — plechtig — een *Feestalbum*
 aangeboden, met de levensschets van den feestheld, zijne
 bibliographie. en eene reeks bijdragen van taalkundigen,
 literairen en folkloristischen aard, door talrijke vakmannen
 ter eere van Is. Teirlinck geschreven.

Van dit Feestalbum, 't welk volledig in Januari 1931 zal
 verschijnen, wordt eene luxe-uitgave voorbereid, op echt
 Hollandsch papier afgedrukt, op 'n honderd exemplaren,
 tegen den prijs van 125 fr. te storten op postcheck n° 296828
 van den penningmeester, heer Hil. Vanden Berghe, Timmer-
 mansstraat, 10, Vorst (Brussel).

De gewone uitgave kost 30 fr. bij onderschrijving en 40 in den handel. Van de luxe-uitgave zal er waarschijnlijk geen enkel exemplaar in den handel gebracht worden, daar wij hopen dat alle exemplaren onderschreven worden, om de kosten dezer prachtuitgave eenigszins te dekken. De lijst der inschrijvers op deze uitgave zal in het *Album* afgedrukt worden „.

De voorloopige lijst der reeds ingeleverde bijdragen getuigt, dat het *Album* een degelijk werk zal wezen. Talrijke Vlaamsche en buitenlandsche folkloristen, letterkundigen, taalgeleerden en toponymisten hebben hun medewerking toegezegd. Benevens bijdragen van algemeenen aard, die iedereen aanbelangen, stippen wij bijzonder voor Oost-Vlaanderen aan : E. Blancquaert : *Uit het archief van een Oostvlaamsche schuttersgilde* ; P. De Keyser : *Een tuiltje middeleeuwsche tooverplanten* ; E. Ulrix : *Merkaton en Fitemarul*.

De huldebetooging had plaats den 21^e Februari jl., te 3 uur 's namiddags, in de trouwzaal van het stadhuis te Brussel. Prof. P. De Keyser sprak er namens de Oostvlaamsche Folkloristen. Een omstandig verslag over deze plechtigheid zal verschijnen in het volgende nummer. F. V. E.

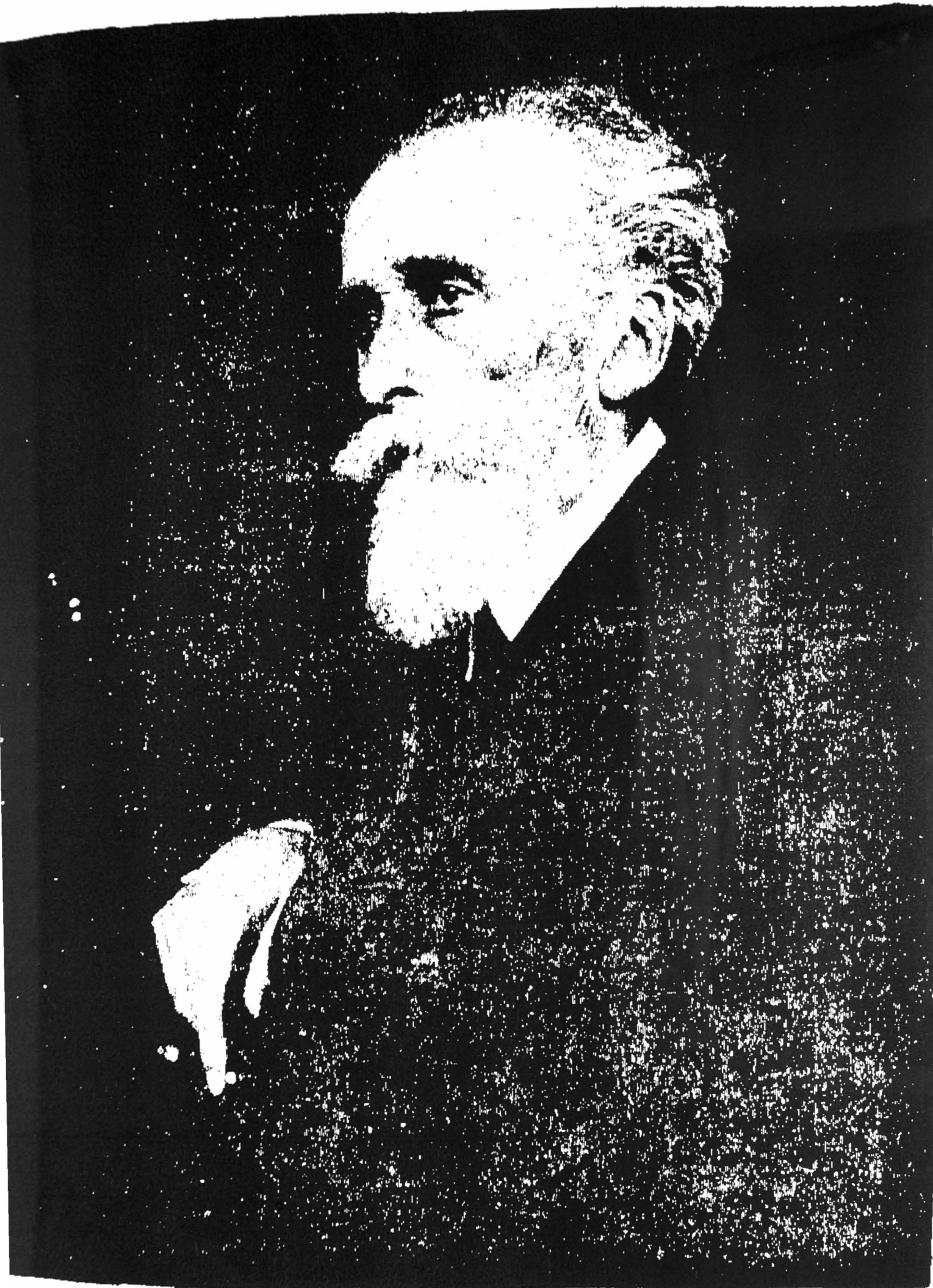
Boekbespreking.

De Baere (Dr C.) — Onze Ommegangsreuzen — Verhandeling n° 285 der Kath. Vl. Hoogeschooluitbreiding, Standaard-Boekhandel, Brussel, 1930, 45 blz. met 8 afbb. Prijs : 2,5 fr.

Een populair-wetenschappelijke studie over de reuzen en reuzinnen, hun verspreiding, ouderdom en oorsprong, hun familie en gevolg ; over de volksfeesten en ommegangen, die zij opluisteren met hun aanwezigheid, over de liederen en dansen te hunner eer, vooral in Vlaanderen en Brabant, in Wallonië en Frankrijk, vroeger en nu. Zonder aanspraak te maken op geleerdheid, maar op een onderhoudende wijze heeft S. dit aantrekkelijk folkloristisch onderwerp ontwikkeld. Een verhandeling, die, naar wij hopen, het uitgangspunt zal worden van een grondiger studie over onze ommegangsreuzen.

F. V. E.

ISIDOOR TEIRLINCK.